

ČTVRTLETNÍK

JARO 2025

PROPAMÁTKY

Svébytnost architektury

ROZHOVOR S HERCEM TOMÁŠEM HANÁKEM
CO JSOU RECHLE? KRYTÁ LÁVKA... NEBO NE??
REKONSTRUKCE LOVECKÉHO ZÁMEČKU TŘI TRUBKY

Ester Havlová

ÚVODEM

18 let – to je doba, kdy se z mladého člověka stává dospělý. A stejně tak je tomu i u vydavatele tohoto časopisu, neziskové organizace Institut pro památky a kulturu. V letošním roce dosáhne plnoletosti. Je to vlastně dlouhá doba. Někdy za kratší čas lidé vybudují miliardové firmy, založí několik start-upů, postaví mnoho domů, objednou svět. Jsem názoru, že každý člověk, všechny projekty, do kterých se pouští, jsou unikátní. Pro někoho je přirozená rychlost, pro jiného naopak. Důležitý je smysl a dopady každého konání. Cesta naší redakce a celého týmu je spíše pozvolná. Mám rád drobné změny, které na sebe navazují. Detaily tvoří celek. Třeba jako nové písmo Inclusive Sans, kterým čtete tyto řádky. Zanedlouho se objeví i na novém portálu PROPAMÁTKY. V časopise je nová rubrika Živý katalog. Věřím, že tento čtvrtletník i další naše aktivity přispívají k podpoře památek napříč Českem.

Chci poděkovat vám všem, kteří nám pomáháte. Ať už finančně, nebo jinou formou. Vaše přízeň je pro nás klíčová a jen díky vám můžeme naplňovat naše poslání.

Přeji vám radost z drobných změn.
Aleš Kozák

DOPORUČUJEME

NOVĚ ZAPSANÉ PAMÁTKY

V posledním čtvrtletí roku 2024 přibýlo do evidence Národního památkového ústavu přes 20 nemovitých kulturních památek. Ministerstvo kultury za ně prohlásilo mimo jiné hájovnu v Molitorově, areál vily Möller ve Varnsdorfu, vyhlídku Polzenwarte v Benešově nad Ploučnicí, železniční vodárnu ve Zlonicích nebo vily ve Vysokém Mýtě a Domažlicích. Památkami se staly špýchar v Kosteckých Horkách,

Stadislav Michal, kruhová pec Hoffmannka

lovecký pavilon v Březníku, tělocvična ve Stonařově, příhradový most v Plzni či jeníkovická kruhová pec Hoffmannka.

BAROKNÍ PODVEČERY 2025

25. ročník Barokních podvečerů souboru Collegium Marianum představí rozmanitost národních stylů v barokní Evropě. Koncert v Lobkowiczském paláci připomene nadčasovou a hluboce spirituální

krásku árií z duchovních kantát Johanna Sebastiana Bacha. Koncert v letohrádku Hvězda bude věnován literární a hudební tvorbě Guillauma de Machauta. Třetí koncert jarní řady přeneseme posluchače do komnat královského dvora ve Versailles.

www.baroknipodvecery.cz

KRAJINA SÍDLA PAMÁTKY 2025

Dovolujeme si vás pozvat na 3. ročník mezinárodní konference věnované tématům krajiny, sídel a památek. Akce se bude konat na Fakultě stavební Vysokého učení

technického v Brně v aule historické budovy A ve středu 23. dubna 2025. Ústředním tématem bude voda ve všech jejích podobách, kvalitách a místech výskytu. Registrovat se můžete až do 21. dubna na stránkách konference.

www.krajinasidlapamatky.cz

ŘEŠENÍ SPRÁVNÍCH DELIKTŮ V OBLASTI PAMÁTKOVÉ PÉČE

Seminář 29. 5. 2025 v Praze bude zaměřen na novinky související s přijetím zákona o odpovědnosti

za přestupky a řízení o nich a zákona o některých přestupcích ve vazbě na zákon o státní památkové péči. Akce je vhodná i pro průběžné vzdělávání úředníků územních samosprávných celků. Přednášejí experti Ministerstva kultury ČR.

Podrobnosti na www.studioaxis.cz

SPOLUPRACUJEME

ČASOPIS PROPAMÁTKY VYDÁVÁ OD ROKU 2012 INSTITUT PRO PAMÁTKY A KULTURU – NEZISKOVÁ ORGANIZACE, KTERÁ POMÁHÁ ŠÍŘIT OSVĚTU A PŘÍKLADY DOBRÉ PRAXE V PÉČI O PAMÁTKY. REDAKCE DLOUHODOBĚ SPOLUPRACUJE S ŘADOU VÝZNAMNÝCH OBOROVÝCH ORGANIZACÍ:

Pavel Šíma

"OBDIVUJI DOVEDNOST NAŠICH PŘEDKŮ," ŘÍKÁ TOMÁŠ HANÁK.

Fotoarchiv Jana Štífera

V JIŽNÍCH ČECHÁCH NAVŠTÍVILI FILMAŘI NAPŘÍKLAD BUŠKŮV HAMR U TRHOVÝCH SVINŮ.

ROZHOVOR S TOMÁŠEM HANÁKEM

Mám rád uzavřené příběhy

Tomáš Hanák: herec a moderátor, letos také průvodce po Technických památkách českých zemí v období rakousko-uherské monarchie. Pořad České televize zhlédlo jeden a půl milionu diváků. Jaký je jeho vztah k památkám, čím se zaměstnává v těchto dnech a co památky a Kuba?

Česká televize uvedla druhou řadu osmidílného dokumentu o našich industriálních a technických zajímavostech od poloviny 19. století do roku 1918. Každá epizoda se věnuje určitému regionu. Do kterého kouta republiky jste se obzvlášť těšil?

Naše země je malá, přesto přejet z Písku k Opavě vyžaduje čas a natáčecí program byl dost nabitý. Těšil jsem se vlastně všude, protože scénář sliboval, že na každém místě na mě čeká něco, co moje oči ještě nespatřily. Výsledkem, i když trochu komickým, je, že po natočení všech dílů mám v hlavě naprostý guláš: lanovka mi jezdí pod hladinou řeky, ta řeka pohání vodní elektrárnu, mlýny i hamry,

zmatek nad zmatek. Ale jak říkám, všude to bylo nádherné a překvapivé.

Měl jste možnost mluvit do výběru lokalit a konkrétních památek?

Něco jsem doporučoval na Berounsku a Křivoklátsku, ale ty lokality byly stejně v hledáčku scénáristky. Potěšilo mě každé místo, které přežilo díky laxnosti bolševiků, kteří ten prostor nestihli zničit.

Jaké jste na cestě potkával lidi? Kdo jsou duše českých technických památek?

Tohle je pro mě extra zajímavé téma. Na začátku byla rozhodně srdcařina, lidé se nadchli, zamilovali, pustili se do díla. Zažil jsem si to sám v Nižboru, kde jsem se s ohromným nadšením rozhodl, že zachráním nádražní sklad, ale vůbec jsem nedokázal odhadnout, co to bude znamenat, jak vyčerpávající práci administrativní, časovou, energetickou a finanční budu muset tomu místu odevzdat. A tak jsem se při natáčení prakticky všude mimo obraz vyptával, jak to zvládají se svým osobním životem, protože mají rodiny, rodiče, o které je potřeba se starat, nebo děti, se kterými chtějí trávit čas, a ta rodina nemusí vždycky sdílet nadšení. Byl jsem tak svědkem mnoha příběhů. Leckde hraničí i s rodinnou tragédií – projekt je rozjetý, dojdou peníze a teď se z toho nedá vycouvat, protože těžko najdete někoho podobně zapáleného. Za obdivuhodnými projekty jsou často nepředstavitelná osobní dramata.

TEXT JAN ŠTIFTER
FOTO PAVEL ŠÍMA, FOTOARCHIV JANA ŠTÍFERA, STARACISTIRNA.CZ, WIKIMEDIA COMMONS, PXHERE.COM

KRÁSA V DETAILU

Získal jste při natáčení nějakou novou technickou dovednost?

V různých sklárnách jsem si vyzkoušel broušení skla, v porcelánce jsem zdožil talíř, soustružil jsem dřevěné předměty. Ale vzhledem k tomu, že jsem od nepaměti kutil, bylo mi na několika místech řečeno, jestli nechci nastoupit do pracovního poměru.

Uvažoval jste o tom aspoň na chvíli?

Samozřejmě mě táhnou vlastní povinnosti, ale rozhodně by to bylo velmi lákavé. Práce ve sklárně nebo porcelánce vyžaduje naprosté soustředění, přičemž zapomenete na svět okolo. A svět okolo dnes znamená zmatek, nejistotu a tíseň. Utéci do světa přesné a soustředěné práce musí být nádherné. A podílet se na záchraně objektu z období c. a k. znamená návrat do minulosti, kde je vše jasné, přehledné a poctivé.

Jsou právě technické památky památkami vašeho srdce? Máte k nim blíže než k hradům a zámkům nebo křížkům u cesty?

Spojují lidského fištróna s technickou vynalézavostí, řemeslnou dokonalostí a estetickým přístupem. Pokud vidím obrovský motor nebo generátor ve staré továrně, vidím také, jak každý dílek soustrojí je dělaný s umem a láskou, aby pořád byl také oku libý. Člověk se tak prochází třeba starou čistírnou odpadních vod v Bubenči a opravdu si ty stroje chce pohladit, funkčnost jde ruku v ruce s nádhrou.

V NIŽBORU VYTVOŘIL TOMÁŠ HANÁK UNIKÁTNÍ RESTAURACI S PENZIONEM. TEĎ HO TU ZAMĚSTNÁVÁ VÝROBA PŘEBALOVACÍHO PULTU.

Vzali jsme už starou dobrou monarchii na milost? Zapomněli jsme jako česká společnost na pěstovanou nenávist k Habsburkům a zamilovali

TOMÁŠ HANÁK

- ▶ český herec, komik a moderátor, tvář divadla Sklep
- ▶ narodil se v Kremnici v roce 1957
- ▶ s rodiči strávil dva roky na Kubě, po letech se tam vrátil a dnes o Kubě pořádá přednášky
- ▶ majitel stylové restaurace Zastávka Nižbor, pro kterou adaptoval historické drážní objekty
- ▶ ve spolupráci s Českou televizí natočil dvě série pořadu Technické památky českých zemí, letošní díly se věnují památkám z období rakousko-uherské monarchie

se do estetiky té doby?

To je těžká otázka, my v našem středoevropském dolíku máme od nepaměti určitý mindrák – nedokážeme náležitě ocenit, co nám rakousko-uherské mocnářství nabízelo, že přineslo jakýsi předobraz Evropské unie. Někdy trpíme i závisť k úspěšnějším národům. Můj děda vystudoval hudební školu ve Vídni, pak projel celou Evropu, v Terstu a Dubrovniku hrával na křtech rakousko-uherských válečných lodí, svět byl tenkrát ještě otevřený. Cechy byly důvěryhodné, řemeslník získával dobrozdání, jak si na kterém místě vedl, systém byl dokonalý. To všechno s sebou neslo staré Rakousko-Uhersko. Poznal jsem to, když jsem rekonstruoval budovy při nádraží v Nižboru, pátral jsem v archivech a viděl, že drážní systém byl tak nepředstavitelně dokonale ekonomicky vymyšlený, že to nemohla být práce jednoho projektanta ve Vídni, ale společný výtvar mnoha chytrých a zručných lidí.

Stiháte registrovat, jak na novou řadu dokumentu reagují diváci? Nebo lidé kolem vás?

Vzhledem k tomu, jak jsou vybrána místa, může těžko někdo něco namítat – něčemu jsme se samozřejmě mohli věnovat více, něco jsme mohli popsat detailněji, ale když slyším od diváků nějaké reakce, je to zpravidla obdiv k věcem, které zůstaly po našich předcích. Ohlasy jsou radostné – o to větší radost je takový cyklus natáčet, protože to není spotřební konzumní

DIVÁKY ČESKÉ TELEVIZE ZAVEDL TOMÁŠ HANÁK I DO STARÉ ČISTÍRNY V BUBENČI. FASCINUJE HO PŘEDEVŠÍM ESTETIKA STAVBY.

KRÁSA STARÉ KUBY. PAMÁTKY SE ROZPADAJÍ, POKUD NEJSOU NA HLAVNÍ TURISTICKÉ PROMENÁDĚ.

rychlokvaška, ale mapujeme něco, z čeho jsme vyšli, a zároveň přinášíme tip na skvělý výlet.

Chystá se už třetí řada?

Tu otázku jsem slyšel po první sérii, nejdřív jsme se trochu smáli, pak se nám trochu stýskalo a nakonec jsme se radovali, že můžeme točit zase další díly. Těšili jsme se na každý natáčecí den. Tak se těším i teď, že zase něco podobného může přijít, abyste se určitě dostaví.

Co vás zaměstnává v těchto dnech?

Plním si celoživotní sny, snažím se utíkat do samoty, v té samotě je moje dílna. Teď tu právě mám před sebou několik metrů rezavých kolejnic z katrů, které jsem našel na šrotáku, budu z nich vyrábět malá a časem poznamenaná těžítka. V hospodě v Nižboru na toaletě nám chybí přebalovací pult, chtěl jsem ho objednat na e-shopu, ale pak jsem si řekl: To nedokážeš udělat přebalovací pult? A dokážu, udělám, hrábl jsem do svých zásob starého dřeva, bude to přebalovací pult Made by Hanák.

Jak se rodil váš vztah k památkám? Zajímaly vás vždycky?

Zajímají mě příběhy, které se už uzavřely. Rodiče nás tahali po hradech a zámčích, díky čemuž vím, že do smrti nechci vidět další portréty panovníků nebo sbírku paroží. Ale baví mě osudy – třeba v Telči na zámku žila hraběnka, která už na počátku 20. století byla velmi moderní, oblékala se jako kluk do vlněného svetru, který si sama

upletla, a pak šla do zámecké zahrady bruslit s klukama. Tyhle lidské příběhy spojené s památkami mě někdy zajímají víc než památka samotná.

Hodně se v poslední době vracíte ke Kubě, kde jste v dětství strávil dva roky. Po letech jste se tam vrátil, abyste ji projel křížem krážem. Co Kuba a památky? Existuje tam něco jako památková péče?

Pokud se bude jednat o sochu Fidela Castra, budou vynakládány ohromné prostředky, aby nepadla nebo ji nerozebraly pasáty vanoucí od moře. Naposledy jsem tam strávil dva měsíce a naježdil přes 2 000 kilometrů. Pořádám o tom přednášky, které mě strašně baví. Vyprávění o městech i zapadákově, kde doslova chcipl pes. Situace na Kubě je tragická. Potvrdil jsem si, že myšlenky socialismu a komunismu jsou odsouzeny k neúspěchu. Tam je zakázané nejen slovo ekologie, ale nakonec asi i památková péče – udržuji se jen z důvodu turistického ruchu a jen tam, kam turistovo oko dohlédne. Už o ulici dál památné objekty chátrají a padají. Kuba je chudá země. Lidé, i kdyby chtěli domy opravit, i kdyby sehnali peníze, přestože jejich příjmy dosahují třeba 10 euro měsíčně, neseženou barvu nebo stavební materiál.

Čekají kubánské památky na zahradní kapitál?

V kubánských zákonech bohužel je, že cizinec si tam nesmí koupit nemovitost. A místní na to nemají. A tak jsme

svědky toho, jak tam mizí památné paláce i celé historické rezervace.

Stane se vám někdy, že lidé rozporují to, co jste na Kubě viděl? Už jste od někoho slyšel: „To ale nemůže být pravda...“?

Někdy je to pro návštěvníky přednášek velké překvapení, protože znají třeba starou Havanu, ale to jen tu pro ně správnou část, kde na ně čekají Potěmkinovy vesnice. Průvodce vás zavede do továrny na Bacardí, kde jsou peníze od devizových návštěvníků samozřejmě znát. Ale všední život Kubánců je žalostný. Lidé jsou zaskočení – v prospektech vidí rozjásané domorodce, chlapy s flaškou dobrého rumu v ruce, ale tohle není skutečná Kuba. Jednou se mi stalo, že přišli na moji přednášku důchodci v triku s rudou hvězdou a nápisem Miluji Kubu, ti na mě zaútočili, že jsem placený agent, který chce pošpinit dobré jméno Kuby. Byl jsem ale s nimi rychle hotový – řekl jsem jim, ať si vezmou kolo a projedou si vnitrozemí, teprve pak uvidí opravdovou Kubu.

A technické památky na Kubě?

Kuba vyvážela ohromné množství cukru, dneska by mohla vyvážet rez, protože všechno, co tam zbývá ze silnějších časů, je v rozkladu. Je to zmar, skutečně nepěkný obrázek. Ale pojďme skončit veseleji.

Tak něco pozitivního na závěr...

Ukončeme to naše povídání balkánským příslovím: Žijme, potom uvidíme. ■

Obec Strážice

VSTUP DO AREÁLU PO DOKONČENÍ REKONSTRUKCE

Obec Strážice

OBNOVENÝ OBJEKT ROUBENÉ ELEKTRÁRNY

ZAJÍMAVÉ REKONSTRUKCE

Obnova záměčku Tři Trubky

Lovecké záměčky představují specifický volnočasový architektonický stavební typ, který kromě poskytnutí zázemí svému majiteli plnil také reprezentativní úlohu. Brdský areál z druhé poloviny 19. století se navíc stal významnou historickou dominantou regionu.

Lov jako jeden ze základních pudových prostředků k přežití souvisí s lidským životem od nepaměti. Ve středověku a novověku se stal výsadní záležitostí panovníků a následně také urozeného panstva. Ti si jakožto majitelé půdy vyhrazovali právo lovení zvěře, která na ní žila. Konkrétně v českých zemích lze okolo roku 950 n. l. nalézt prohlášení knížete Boleslava I. pojednávající o lovu jako o panovnické výsadě. Postupné bohatnutí šlechty přineslo také získávání práv souvisejících s lovem na úkor vladaře. Jedním z atributů vývoje se stalo budování šlechtických sídel využívaných k lovu.

Na území dnešních Čech jich nejvíce vzniklo v barokním období. Od třice-

tileté války do poloviny 18. století se tak v poměrně ekonomicky i politicky klidné časové etapě rozvíjela kromě šlechtických hospodářských a správních sídel také volnočasová architektura (lovecké záměčky s oborami a letohrádky). Neměla svá jasně stanovená pravidla, a proto se její podoba přizpůsobovala zejména místu a požadavkům stavebníka. Neméně zajímavou spojitostí v rámci trávení volného času byly konkrétní způsoby lovu. Lovecká kultura, jejíž součástí se stala také architektura, vytvořila základ pro mysliveckou kulturu s řadou tradic. Význam a role myslivosti v rámci české kulturní tradice dokládá v roce 2011 její zápis na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky.

Na našem území existovala celá řada příkladů loveckých sídel z druhé poloviny 19. století, které stylově vycházejí z architektury švýcarského horského typu. Šlo například o dnes již neexistující záměčky Dunkelsberg (Vojenský újezd Hradiště na Karlovarsku) nebo Rakovec (poblíž městečka Jedovnice v okrese Blansko). Z existujících zástupců lze uvést Šilheřovice, Kladská nebo Lanžhot. Patrně nejpodobnější je brdské památkce, zejména v podobě shodně řešeného čelního štítu, Karlov v Hartmanicích na Šumavě (ve Vojenském výcvikovém prostoru Dobrá Voda). Je zajímavé, že dosud nevznikla ucelená přehledná literatura podložená prameny, která by mapovala loveckou architekturu zahrnující

TEXT KRYŠTOF HAVLICE

FOTO OBEC STRÁŽICE, NPÚ ÚOP V PLZNI,
NPÚ ÚOP STŘEDNÍCH ČECH

HISTORICKÝ SNÍMEK AREÁLU

přesný počet loveckých rezidencí na našem území.

Areál záměčku Tři Trubky se pod čp. 700 nachází na lesní samotě na soutoku řeky Klabavy a Třítrubeckého potoka v katastrálním území Strašice v Brdech. Rovinatý pozemek z východu ohraničuje silnice, ze severu lesní cesta, od západu les a při jižní straně potok. Území spadalo do pozemků německého podnikatele židovského původu Bethela Henryho Strousberga (1823–1884), přezdívaného Král železnic, který v oblasti vybudoval mimo jiné železniční spojení. Po krachu jeho podnikání odkoupil zbrožské panství v roce 1879 rod Colloredo-Mansfeld. Zadavatelem záměčku s přilehlým lesoparkem s původním označením U Tří jelenů, později Tři Trubky (podle nedaleké již neexistující hájovny) se stal Franz Ferdinand Gundaccar von Colloredo-Mansfeld. Stavba vznikala v letech 1888–1890 za Josefa Colloredo-Mansfelda podle návrhu uznávaného rakouského architekta, malíře a urbanisty Camilla Sitteho (1843–1903) v duchu romantického historismu předznamenávajícího přechod k secesi. Součástí dochované architektony vídeňské pozůstalosti je nejen skica stavby, ale také její plánová dokumentace. Místo sloužilo nejen loveckým hostům, ale rozmanitým přírodovědným exkurzím. Navštívila jej řada literátů a umělců, jako například herec Eduard Vojan, básník a historik Jan Rokyta, Viktor Dyk a Jaroslav Vrchlický nebo historik a genealog August Sedláček.

V červenci roku 1927 byla v Brdech založena dělostřelecká střelnice a o rok později se záměček s celým areálem dostal do rukou československé armády. Zařízení původního interiéru včetně loveckých trofejí bylo Colloredo-Mansfeldy odvezeno na zámek Dobříš. Hlavní objekt se využíval jako vojenské ubytovací zařízení, v období let 1928–1930 sloužil jako ubikace.

Při návštěvách vojenského prostoru v místě pobýval T. G. Masaryk. V letech 1933–1934 tady vznikl letní vojenský výcvikový tábor. V roce 1935 zde probíhala celá řada důležitých jednání týkajících se obrany státu. Provozní stránku budov zajišťovali vojáci z vojenského výcvikového tábora ve Strašicích. K důležité poslední návštěvě spojené s večeří Edvarda Beneše na záměčku Tři Trubky došlo v roce 1938.

O rok později místo přešlo pod německou brannou moc. V roce 1941 se jeho obyvatelem stal s částí své rodiny německý polní maršál Walther von Brauchitsch. Událost souvisela s úpravami interiéru a jejich rozšířením. Z čelní strany byly odstraněny trofeje jelenů nebo střešní korouhev. Podkroví se proměnilo v obytný prostor a došlo i ke zjednodušení balkonových dveří. Podoba interiéru v původním novoromantickém stylu s novorenesančními prvky byla znečitelněna a změnou prošel mimo jiné například také otopný systém. K venkovním úpravám přibýly i nové dveře do krytého loubí, osazené byly lucerny s kovanými ornamenty.

PRŮBĚH REKONSTRUKCE INTERIÉRU

V rozšířeném podkroví byly vybudovány koupelny s pokoji, které dodnes obsahují původní prvky zařízení z let 1941–1942.

V roce 1945 záměček přebírali revoluční gardy a přes snahu uhlídat původní inventář zmizela v průběhu let 1945–1948 velká část autentického mobiliáře. Původní budova byla zachována bez stavebních úprav. Do roku 1950 byl v areálu zachován stejný režim celého objektu jako za první republiky. Následným nařízením vlády vznikl na území vojenské střelnice Vojenský újezd Brdy a místo se využívalo pro ubytování a školení vojáků. V roce 1955 vyhořela bývalá kočárovna. Koncem 50. let zde postupně vznikalo vojenské zařízení fungující v utajeném režimu. V letech 1966–1967 došlo k zaměření záměčku Vojenským projekčním ústavem v Praze. V 80. letech 20. století byla provedena jeho rekonstrukce podle projektu architekta Bohumila Chvojky z Vojenského projektového ústavu. Zahrnovala kromě snahy o modernizaci mimo jiné obnovu vodovodního a teplovodního topení nebo úpravu přilehlého parku.

Během 90. let 20. století se uskutečnily drobnější udržovací práce zachovávající obecně stav z 80. let. Od roku 1990 bylo místo využíváno nejen k ubytování loveckých hostů, ale i k jednání ministrů nebo schůzkám generálního štábu České armády. V roce 2011 se na horní části severovýchodního průčelí záměčku uskutečnila výměna roubení

NPÚ ÚOP v Plzni

OBJEKT ELEKTRÁRNY PŘED OBNOVOU

zasahujícího až do východního nároží. Od června 2014 je areál prohlášen za kulturní památku a po zrušení Vojenského újezdu Brdy o dva roky později se stal součástí vzniklé Chráněné krajinné oblasti Brdy. Současně došlo k převodu do majetku Vojenských lesů a statků ČR, s. p. Ten přislíbil celkovou obnovu vlastní budovy záměčku a hájovny s cílem vybudovat návštěvnické středisko nazvané Dům přírody, které by provozovala obec Strašice.

Soubor tvoří skupinu postupně vznikajících objektů, z nichž je nejvýznamnější vlastní záměček čtvercového půdorysu, který působí neokázalým dojmem a svým vizuálním charakterem je více bližší rodinné vile než šlechtickému sídlu. Na hlavní budovu ze severu navazuje roubené loubí lemující obdélný dvůr. Ten propojuje záměček s přízemními hospodářskými a obytnými objekty (dílny, sklad, garáže, vodárna, kotelna, chlévy, stáje nebo byt správce). Kryté loubí zdobily do roku 1928 lovecké trofeje. Na východní straně navazuje přízemní objekt hájovny a při jihovýchodní straně oplocené části areálu se nachází drobná roubená stavba elektrárny. Plocha je oplocena jednoduchým nízkým dřevěným plotem.

K charakteristickým původním prvkům patří zejména dřevěné konstrukce a stavební prvky fasád a interiérů, které doplňovaly kvalitní řemeslné součásti (truhlářské, kovářské a zářizovací předměty ze 40. let 20. století).

Pozdější stavební zásahy vedly ke zjednodušení některých architektonických detailů, případně materiálovým náhradám (cizorodě užitá mramorové dlažby). Nepatřičnou úpravou se staly například také stříkané omítky vnějších plášťů objektů a střešní krytina z asfaltového šindele. Neméně zásadní byly u hlavní budovy přístavba kuchyně s terasou, odstranění symetricky řešeného komínu a úpravy tvaru vikýřů.

Citlivě zpracovaný projekt obnovy od Projektového ateliéru pro architekturu a pozemní stavby, spol. s r. o., pod vedením architekta Tomáše Šantavého byl předem konzultován a schválen dle požadavků památkové péče. Návrh současně vycházel ze závěrů stavebněhistorického průzkumu z roku 2016 (Tomáš Makaj, Hana Šantavá), které respektoval.

Celková obnova areálu probíhala v letech 2020–2024. V první etapě se obnovovala hospodářská část na Dům přírody Brd s moderní interaktivní expozicí. V rekonstruované elektrárně se nachází expozice s funkčním zařízením. Eliminovaly se nevhodné novodobé stavební úpravy, položila se nová krytina, realizovaly se štukové vápenné omítky, nové instalace, podlahy a repasovala se část původních výplní. Další nová okna vznikla jako repliky. Obnovou prošlo loubí dvora s kamennými dlažbami.

Souhrnné náklady na rekonstrukci úvodní etapy činily 86,7 milionu korun za podpory dotace z Evropského fondu

Obec Strašice

POHLED DO EXPOZICE DOMU PŘÍRODY BRD

pro regionální rozvoj v rámci Operačního programu Životního prostředí částkou 67,3 milionu korun. Druhá etapa zahrnovala obnovu myslivny pro ubytovací účely s náklady ve výši 15 milionů korun. Třetí závěrečná etapa se dotkla vlastního záměčku, ve kterém byly odstraněny nevhodné novodobé přístavby a změny. Obnovila se střešní krytina, repasovaly se výplně oken i dveří. Ošetřeny byly okenice, šindelové obložení, roubení nebo interiérové podlahy. K slavnostnímu otevření hojně navštěvovaného areálu došlo počátkem září 2024. Dodavatelem se stala společnost KONSIT, a. s., a záměček provedla firma BOLID M, s. r. o. Obnova aspiruje na ocenění v soutěži Památka Plzeňského kraje za rok 2024. ■ www.dumprirody.cz/dum-prirody-brd/

ZEPTALI JSME SE

V čem spatřujete unikátnost památky a jak náročná byla její obnova z hlediska památkové péče?

Tomáš Karel, Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Plzni

Záměček Tři Trubky u Strašic je poměrně unikátní stavbou v rámci dobového kontextu a rovněž v rámci památkového fondu Plzeňského kraje. Je plně srovnatelný s obdobnými stavbami, které pro lovecké kratochvíle, ale nejen pro ně, budovali příslušníci posledních generací významných šlechtických rodů. Pro srovnání se nabízí například jako jeden z nejra-

Obec Strašice

NÁVŠTĚVNICKÉ CENTRUM DOMU PŘÍRODY BRD

nějších příkladů schwarzenberský Tyrolský dům z roku 1814 u Milevska nebo roku 1868 dokončený rohanský zámek u Lomnice nad Popelkou, již plně ve stylu švýcarské alpské, převážně dřevěné architektury. Snad nejbližší je podstatně větší areál na Kladské, který ve Slavkovském lese nechal stavět kníže Otto Sigismund Schönburg-Waldenburg od roku 1877. O jedno desetiletí mladší stavba knížete Josefa Colloredo-Mansfelda má s Kladskou mnoho paralel navázaných i na realizace tehdy nejmodernějších postupů v lesním hospodaření na velkých celcích, jedněch z největších v Čechách. Areál zámku Tři Trubky je jistě kvalitním architektonickým dílem ve stylu pozdního romantického historismu, přičemž hodnotu umocňuje doložené autorství věhlasného Camilla Sitteho. Cenná je i kompozice areálu, která byla dobudována až v dalších desetiletích. Vyzdvihl bych i unikátní roubenou stavbičku určenou pro vodní elektrárnu, která se dochovala ve značně autentickém stavu. To se nedá říci o interiéru vlastního zámku, který byl po roce 1942 radikálně upraven pro pobyt polního maršála Waltera von Brauchitsche. Ovšem i tato úprava má již svoji památkovou hodnotu, a bylo proto třeba ji v převážné míře respektovat. Tehdy se změnil i vnější vzhled, zejména tvar vikýřů, přistavěno bylo zádveří pod balkonem na jižním průčelí a kuchyně na východní straně. Z této doby ostatně pochází i dostavba hospodářských budov. S ohledem na fakt, že i v poválečném socialistickém

období měl zámek v zásadě reprezentativní funkci, nedošlo k výrazné degradaci objektu, ale interiér se opět poměrně značně proměnil.

Obnova zámku měla dvě etapy, z nichž první byla zaměřena na celkovou obnovu hospodářské části areálu, nádvoří s dřevěným ochozem a na hájovnu. V této části měla koncepce ve vazbě na památkové hodnoty jednodušší pozici s ohledem na dochovaný stav. Podařilo se sem navrátit tradiční šindelovou krytinu i jednotný charakter fasád s repasí cennějších dřevěných výplní. Pro objekty byl nalezen vhodný nový účel, který přináší místu i nepominutelnou turistickou aktivitu. To platí i pro budovu elektrárny s vodním dílem, které se podařilo velmi dobře opravit i náznakově zprovoznit. Složitější situace ovšem nastala v rámci přípravy i samotné realizace obnovy vlastního zámku. Zatímco v exteriéru byly zřejmé rozsahy pozdějších adaptací a byl hledán jen určitý kompromis sledující dílčí návrat k původnímu hmotovému řešení, v interiéru byl skutečný rozsah zásahů ze 40. až 70. let 20. století rozkryt až během stavby. Ukázalo se, že z původního Sitteova konceptu zůstala jen základní forma dispozice se schodištěm a okenními výplněmi, vše ostatní je dílem mladších úprav. Dá se říci, že zde pak byl při obnově v mnohém respektován stav blízký pobytu maršála Waltera von Brauchitsche, kde byly dle nálezů rekonstruovány například i dobové parkety a repasovány

Obec Strašice

DETAIL VÝSTAVNÍHO PANELU SOUČASNÉ EXPOZICE

také všechny historické výplně otvorů. Stavba se potýkala i s řadou technických problémů vyvolaných nevhodnými staršími zásahy. Velkou potíží byl zejména stav střešního pláště, kdy projekt nepočítal s obnovou. Z tohoto důvodu se proto nepodařilo obnovit původní šindelovou krytinu a byla zde, podobně jako na hájovně, užita v podstatě provizorní krytina z asfaltových šindelů. Tuto skutečnost považuji za určitou promarněnou šanci v jinak příkladně provedené realizaci.

Jak krátce přiblížit současnou expozici Domu přírody Brd?

Jiří Hahner, starosta obce Strašice (provozovatel a správce areálu)

Dům přírody Brd se nachází v areálu zámku Tři Trubky. Expozice umístěná v původních hospodářských objektech zámku zmiňuje také historii areálu. Hlavním úkolem Domu přírody Brd je však představit návštěvníkům unikátní přírodu v horopisném celku Brdy. Samozřejmě jsme také nemohli ve výstavních prostorách opominout bohatou vojenskou činnost na tomto území. Celý komplex však poskytuje návštěvníkům i zážitkovou turistiku s možností strávit v letním období pohodové chvíle na zahradě. V zámku a přilehlé myslivně je možno se také ubytovat s kapacitou 25 lůžek. Autoři expozice byli Arch.Design, s. r. o., Sdružení pro interpretaci místního dědictví ČR, z. s., a Projektový ateliér pro architekturu a pozemní stavby, spol. s r. o.

NÁZOR ODBORNÍKA

Strategické řízení památkových objektů: hledání rovnováhy mezi historií a budoucností

Aby si památky uchovaly svůj význam v neustálých proměnách doby, je nutné se strategicky zamýšlet nad jejich dalším rozvojem. Strategické plánování propojuje historickou hodnotu s udržitelností, ekonomickou realitou a požadavky návštěvníků i místní komunity.

Zkušenosti ukazují, že úspěšné koncepce či strategie rozvoje památkových objektů nejsou jen o ochraně minulosti, ale především o hledání jejího místa v současnosti a budoucnosti. Propojení historického dědictví s aktuálními společenskými potřebami vytváří živá a udržitelná centra, která si dokážou udržet význam i pro další generace.

Zpracování strategie trvá několik měsíců, do tvorby je dobré zapojit nejen všechny důležité pracovníky i partnery, ale hlavně odborníky na strategické plánování, kteří přinesou řadu zkušeností i nezaujatý pohled

a celou strategii nakonec sepišou do dokumentu. Pokud se strategie dotýká i stavebních úprav a rekonstrukce, musí zajistit, aby proběhly v souladu s budoucím provozem.

Východiskem pro tvorbu jakékoli strategie je vždy pochopení aktuální situace. Jaké jsou silné a slabé stránky daného objektu z různých úhlů pohledu, dále jaký je jeho návštěvnický i jiný potenciál nejen z hlediska samotné stavby a její dispozice, ale i z hlediska lokality, prostředí a klíčových sousedů či partnerů, dalších významných míst v okolí, dopravní a jiné infrastruktury. Pokud je památka již zpřístupněna, zajímá nás její návštěvnická struktura a cílové skupiny, celkový trend návštěvnosti a potřeby návštěvníků. Sledujeme také relevantní příležitosti a hrozby.

Na základě důkladné analýzy nastavujeme nejvhodnější obsah a funkční využití nebo jej doplňujeme a hledáme možnosti, jak naplno využít potenciál, například díky spolupráci s organizacemi destinačního managementu, s municipalitami, oborovými asociacemi a dalšími partnery. Památky dnes musí být dynamickými centry společenského dění, pokud mají sloužit dnešní společnosti 21. století a vydělat si alespoň na každodenní provoz.

TEXT TEREZA RAABOVÁ
FOTO ARCHIV TEREZY RAABOVÉ,
ANOPA, JAN KOLÁŘ, MARTIN
KUČERA, MĚSTYS JINCE,
JAKUB KOUMAR,
KRYŠTOF HAVLICE

Anopa

1

Důležitým faktorem je ekonomická stránka. Strategické řízení památkových objektů zahrnuje nejen zajištění financování rekonstrukcí a provozu, ale také hledání modelů, které umožní finanční soběstačnost. Klíčem k ekonomické stabilitě je vícezdrojové financování, které kombinuje příjmy z grantů a dotací, příjmy ze vstupného, z prodeje zboží, z pronájmů prostor, z pořádání kulturních akcí, případně gastronomických a ubytovacích služeb, ale také fundraising a získávání soukromých darů a sponzorských příspěvků. Navyšovat příjmy lze také díky vhodné spolupráci s klíčovými partnery.

Nezbytnou součástí strategie je i komunita. Zapojení místních obyvatel, dobrovolníků a odborníků do péče o památkový objekt zvyšuje jeho oblibu, návštěvnost, okruh podporovatelů a celkově dlouhodobou životaschopnost. Ostatně tato sociální stránka je jedním ze tří faktorů udržitelnosti ESG, které musí strategie zohlednit: ekologický, sociální i správní (governance).

Význam komplexního strategického plánování si uvědomuje čím dál víc vlastníků a správců veřejně přístupných památek, stejně jako řada jejich podporovatelů a donorů. Mezi významné instituce z oblasti kulturního

dědictví, které mají zpracované strategie rozvoje, patří Asociace nestátních otevřených památek (ANOPA), Národní muzeum v přírodě, Sladovna Písek a řada dalších subjektů. Také Fondy EHP a Norska (tzv. norské fondy) požadovaly od podpořených projektů ve výzvě Revitalizace movitého a nemovitého kulturního dědictví, aby si zpracovaly podnikatelské strategie na další roky. Kromě rekonstrukce, digitalizace nebo jiných investičních aktivit se měly příjemci dotací zamyslet nad životaschopností svých projektů a ekonomikou provozu. S odborným zpracováním strategií projektům pomáhali odborníci z firem KROKEM (KREIA group) a EEIP, a. s. Příklady některých takových projektů jsou na další dvoustraně.

TEREZA RAABOVÁ

expertka na ekonomiku kultury, kulturní politiku a strategické plánování v kultuře, stojí za vznikem skupiny KREIA group, v řadě měst a organizací vedla tvorbu kulturní strategie, zpracovala řadu analýz ekonomického dopadu a studií proveditelnosti

1 Svoji strategii má také Asociace nestátních otevřených památek (ANOPA), která sdružuje zpřístupněné objekty patřící soukromníkům i samosprávám.

Jan Kolář

2

2 Národní muzeum v přírodě

Strategii rozvoje na 10 let má zpracovanou příspěvková organizace Ministerstva kultury ČR, která vznikla v roce 2019 sdružením čtyř samostatných muzeí a zahrnuje Valašské muzeum v přírodě v Rožnově pod Radhoštěm, Hanácké muzeum v přírodě v Příkazech u Olomouce, Muzeum v přírodě Vysočina (Veselý Kopec a Betlém Hlinsko) a Muzeum v přírodě Zubrnice. Práce zahrnuje logicky provázané strategie pro čtyři muzea a k nim zastřešující strategii pro celou instituci, aby se všechna muzea rozvíjela společně na základě společné vize a cílů.

Archiv Terezy Raabové

3

3 Sladovna Písek

V bývalé budově městské sladovny v Písku sídlí od roku 2008 unikátní dětská galerie známá i v zahraničí. Tehdy byla rekonstrukce budovy zhotovena dřív než první strategie organizace v ní sídlící a právě toto nevhodné načasování dodnes limituje provoz – například chybí možnost občerstvení, větší otvory pro výstavy a průchodnost budovy, sklady apod. Nyní vzniká nová strategie, která je zaměřena jak na návštěvnický provoz, tak na rekonstrukci zbývajících částí a napravení těchto starých problémů.

Martin Kučera (NPÚ UOP v Brně)

4

4 Záchrana a rehabilitace Arnoldovy vily

Muzeum města Brna rekonstruovalo Arnoldovu vilu a dále ji rozvíjí jako Centrum dialogu, které kombinuje výstavní a edukační programy s odbornou spoluprací. Strategie do roku 2027 počítá s nastavením dramaturgie a stabilizací programové náplně, finanční udržitelnosti a postupným navyšováním návštěvnosti. Klíčovou součástí je spolupráce s místní komunitou a odbornými institucemi.

Městys Jince

5

5 Revitalizace hutě Barbora v Jincích

Městys Jince pracuje na rozvoji hutě Barbora jako atraktivního místa s expozicemi a kulturním programem. Strategie cílí na zvýšení návštěvnosti, efektivní řízení a rozvoj partnerství. Plán zahrnuje rozšíření nabídky akcí a spolupráci s odborníky na industriální dědictví.

- 6 Obnova a zpřístupnění kostela sv. Ignáce v Jihlavě**
Římskokatolická farnost v Jihlavě obnovila kostel sv. Ignáce jako aktivní kulturní památku. Strategie do roku 2027 zahrnuje stabilizaci technického stavu, zpřístupnění prohlídkové trasy a pořádání kulturních akcí. Kostel se má stát důležitým turistickým cílem a centrem kulturní spolupráce v regionu.

Jakub Koumar

6

- 7 Revitalizace synagogy v Budyni nad Ohří**
Město Budyně nad Ohří propojuje synagogu s vodním hradem a dalšími institucemi. Strategie počítá se stabilizací financování, rozvojem programů a rozšířením propagace. Záměrem je vytvořit kulturní a vzdělávací prostor reflektující židovské dědictví a historii regionu.

Kryštof Havlíček

7

- 8 Restaurování varhan a revitalizace kostela Nanebevzetí Panny Marie v Bučovicích**
Projekt obnovy bučovického kostela a jeho varhan spojuje duchovní a kulturní rozměr místa. Strategie se zaměřuje na opravy, zpřístupnění památky veřejnosti a rozvoj kulturních aktivit. Kostel má sloužit nejen bohoslužbám, ale i koncertům a varhanním kurzům, čímž se zvýší jeho návštěvnost a význam.

Archiv Turzky Raabová

8

POKRAČOVÁNÍ PŘÍŠTĚ

Studie proveditelnosti a finanční plán

RECHLE V BLANSKU U KAPLICE, LEPT, JAN BULÍŘ, PATRNĚ 70. LÉTA 20. STOLETÍ, SBÍRKA PETRA PAVELCE

RECHLE V BLANSKU U KAPLICE, ÚPRAVA DNA

TIP

Co jsou rechle? Krytá lávka... Nebo ne??

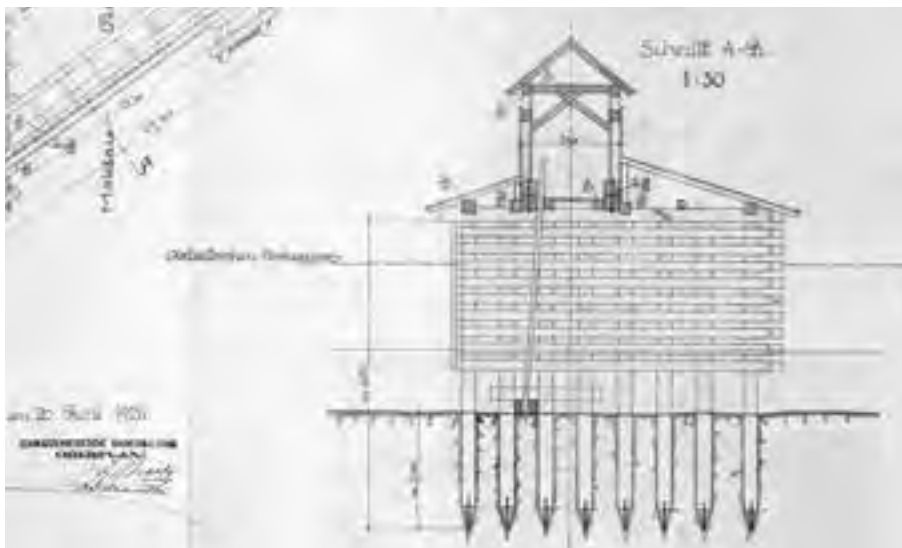
Plavení dřeva je téma hojně prezentované. Význam vorařství byl roku 2022 vyzdvížen zápisem na Seznam nehmotného dědictví UNESCO. V jeho stínu však leží plavení polenového dřeva, k jehož provozu nezbytně patřily rechle, dnes téměř zapomenutý typ vodní stavby.

Jsou rechle jen krytou lávkou? Klade ní této otázky je opodstatněné především v jihozápadních Čechách, kde se dodnes dochovalo pět objektů rechlí. Všechny jsou zapsány jako kulturní památky, ale jen některé z nich jsou v živém povědomí veřejnosti. Pod vesnicí Plav nedaleko Českých Budějovic se na Malši vyjímají moderní, z větší části kovové rechle z roku 1896, přes jejichž otevřenou kovovou lávku dnes vede cyklostezka. Rechle v Českém Krumlově, v dnešní podobě z konce 18. století (od té doby však

prošly mnoha opravami), přetínají Vltavu mezi městskými částmi Plešivec a Spolí; jejich 110 metrů dlouhé (a v rámci České republiky údajně nejdelší) kryté dřevěné lávky se běžně užívá jako spojnice obou břehů řeky pro pěší. Na první pohled podobný typ rechlí se nachází na Teplé Vltavě pod Lenorou (okres Prachatice). Přes ně cesta sice nikdy nevedla (a dosud nevede), ale přesto patří mezi vyhledávané turistické cíle. Jejich zobrazení s nápisem Dřevěný most v Lenoře se ocitlo v roce 2013 na jedné z 10 zlatých pamětních mincí, kterými Česká národní banka představila veřejnosti významné mosty České republiky. Návštěvníci západní části Šumavy mohou okusit výhled na řeku Vydru z otevřeného širokého mostu rechlí na začátku Vchynicko-tetovského kanálu nedaleko Modrav (okres Klatovy), vyprojektovaného v letech 1799–1801 Josefem Rosenauerem. Zcela opomíjené zůstávají rechle pod vesnicí Blansko u Kaplice na říčce Černá (okres Český Krumlov), v končinách turisty nenavštěvovaných. Byly též opatřeny dřevěnou krytou lávkou, která však bohužel před rokem 2006 shořela. I když byla velmi půvabná, její zničení nepřitáhlo žádnou pozornost a dodnes nebyla obnovena.

Podrobné archivní prameny byly shodou okolností nalezeny právě ke vzniku a přestavbám rechlí v Blansku. Postaveny byly v roce 1780 a svému účelu sloužily až do 40. let 20. století.

TEXT JARMILA HANSOVÁ
FOTO JARMILA HANSOVÁ, SOA V TŘEBONI,
JAN BULÍŘ

PLÁN NA OPRAVU RECHLÍ SPITZENBERG (HORY), MARKL, 1926, ŘEZ, SOA V TŘEBONI, ODD. ČESKÝ KRUMLOV, FOND SCHWARZENBERSKÁ ÚSTŘEDNÍ STAVEBNÍ SPRÁVA ČESKÉ BUDĚJOVICE – STAVEBNÍ PLÁNY, PLÁN Č. 3147

RECHLE V LENOŘE, PRŮHLÉD KRYTOU LÁVKOU

Při zpracovávání jejich dějin vystala potřeba uvést toto plavební zařízení do širšího kontextu. Vyšlo však najevo, že téma rechlí je u nás zcela netknuté. Zájem odborníků i laiků se zaměřoval zejména na rechle v Českém Krumlově a v Lenoře, respektive hlavně na jejich kryté dřevěné lávky. Ty však nejsou z hlediska funkce nijak významné, neboť jejich účelem bylo pouze chránit dřevěné nosníky rechlí a prodloužit tak jejich životnost. Kromě toho se zde v suchu uskladovaly tyče brlení, kterými se před plavením dřeva zahrazovala řeka. Horní části tyčí se instalovaly do výřezů v jednom z nosníků rechlí (dosud zachován v Lenoře) a jejich spodní konce se upevnilly mezi trámy na dně řečiště, aby vydržely velký tlak dřeva

a proudu vody. V literatuře se však píše, že kryté lávky byly údajně určeny pro obsluhu, k počítání vorů či měly chránit dělníky před drsným šumavským počasím. Ve skutečnosti spoře osvětlená chodba s bedněnými boky bez výhledu ven spíše ztěžovala manipulaci při instalaci tyčí brlení a dělníci měli plné ruce práce přímo u řeky. U chytacích rechlí v Lenoře či v Blansku museli naplavené dřevo – ne vždy všechno, pokud se jeho část plavila na další stanoviště – za každého počasí vylovit a vyskládat na skladiště u rechlí. U směrovacích rechlí dělníci pomáhali při navigaci polenového dřeva do plavebního kanálu (v Českém Krumlově se část dřeva odkláněla z Vltavy k místní papírně, na Vydře do Rosenauerova Vchynicko-tetovského kanálu). V Plavu se dřevo pouze zadržovalo a postupně propouštělo ke skladišti u Červeného Dvora na okraji Českých Budějovic, což mohlo trvat i tři týdny.

Jedním z výsledků široce pojaté studie o historii rechlí v Blansku byl popis dosud zcela nepovšimnuté, ovšem velmi podstatné části rechlí – totiž úpravy dna pod nimi, které umožnily aretaci spodní částí tyčí brlení. Velmi dobře jsou tyto části zachované a pozorovatelné u rechlí v Blansku a v Lenoře, neboť trámy na dně řeky mají ve vodě bez přístupu vzduchu velkou trvanlivost. Je pravděpodobné, že se mohly zachovat i u rechlí, jejichž pilíře a lávky již neexistují. Podle těchto konstrukcí by bylo možno rozpoznat místa, kde se kdysi nacházely.

Počet těchto plavebních zařízení musel být opravdu velký vzhledem ke kdysi rozšířenému transportu polenového dřeva po vodních tocích. Kolem poloviny 20. století bylo u nás plavení dřeva již definitivně nahrazeno převozem takzvaně po ose či po železnici. Rechle ztratily svou funkci a většinou zanikly, zvláště pokud byla jejich konstrukce převážně dřevěná. Největší šanci na přežití měly rechle s odolnou konstrukcí pilířů, zejména kamennou. Pokud byly navíc vybaveny krytou stříškou, měly šanci upoutat pozornost a přetrvat jako pozoruhodná technická památka, a to i když přes vodní tok nepřeváděly komunikaci (to je případ Lenory i Blanska). Dnes jsou vnímány jako kryté lávky a jejich plavební historie je téměř či zcela zapomenuta. Lze předpokládat, že nerozpoznaných rechlí se může v naší republice nacházet více. Zdá se například, že jako rechle mohla dříve sloužit krytá lávka ve Švařci na Svatce (okr. Žďár nad Sázavou) a snad i některé další dochované kryté lávky na téže toku. Je však jasné, že pro ověření tohoto předpokladu bude nutno podniknout základní archivní i terénní průzkum, kterého by se mohli ujmout nejlépe odborníci v daných regionech. Výsledky tohoto bádání by velmi obohatily naše znalosti o historii plavení polenového dřeva používaného hlavně jako palivo, na němž byly závislé tehdejší domácnosti i menší či větší průmyslové provozy typu pivovarů, hamrů, skláren a podobně. ■

Studie s názvem Rechle nejsou krytá lávka. Historie a podoba plavebního zařízení na příkladu rechlí Ponholz v Blansku u Kaplice (J. Hansová) vyšla v časopise Památky. Jižní Čechy 3/2024/2 a byla zpracována během výzkumu historie plavení dřeva v Novohradských horách, který byl jedním z úkolů grantového projektu NAKI III DH23P030VV007 Komplexní přístupy k identifikaci, ochraně a údržbě historických systémů retence a distribuce vody v horských oblastech České republiky s ohledem na památkovou péči.

ANKETA

Žít se zahradou dává zámkům smysl

Lze oddělit zámek od parku? Nebo je to jedno místo, které dohromady tvoří harmonický celek? Je dobré přistupovat k zámeckým parkům podobně jako k těm městským, nebo vyžadují zvláštní péči? Jsme smířeni se vstupným na hrad, byli bychom ale ochotni platit za vstup do parku?

Do zámeckého parku jako do soukromé zahrady? Se vstupenkou a přes turniket?

**IVANA
HOLÁSKOVÁ**

**KASTELÁNKA STÁTNÍHO ZÁMKU
LEDNICE**

Zámecké parky jsou zcela nedílnou součástí areálů obklopujících památkové objekty. Jejich úpravy v průběhu staletí odrážejí i stavebněhistorický vývoj hradů a zámků. Příkladem takového propojení a společných změn je zámek Lednice a jeho rozsáhlý park, kde probíhaly úpravy ve všech stavebních slozích. Zvláště v období romantismu v 19. století byl zámek propojen s parkem unikátním způsobem – reprezentační sály v přízemí byly pomocí francouzských oken a řady monumentálních dveří a teras otevřeny do zámecké zahrady a vytvářely tak dokonalý harmonický celek.

Údržba zámeckých zahrad vyžaduje specifický přístup, je třeba respektovat historický vývoj, zachovávat původní skladbu zeleně a podobu zahrady, při úpravách vycházet z dochované dokumentace, mít k dispozici odborný tým. Účelem městských parků je vytvořit relaxační zónu pro veřejnost. Zde mají tvůrci prostor pro kreativitu.

Zavedení vstupného do zámeckých zahrad se ukázalo jako velmi dobré řešení – je to nejen zdroj finančních prostředků pro údržbu, ale návštěvníci si zároveň uvědomují, že vstupují do mimořádného prostředí.

RADEK PAVLAČKA

AUTORIZOVANÝ KRAJINÁŘSKÝ ARCHITEKT

Až na malé výjimky tvořila zámecká zahrada (park) se zámkem jednotné architektonické dílo, které velmi často neslo jistý filozofický či společenský odkaz. Hovoříme-li o památce zahradního umění, je téma její obnovy, péče a rozvoje specifickou oblastí. Jakékoliv zásahy by měly být založeny na stavebněhistorickém průzkumu, který odhalí architektonickou a uměleckou hodnotu, a na základě této znalosti lze provádět další rozhodnutí. Péče o zahradní díla vyžaduje často specifický přístup, obzvláště u objektů, kde forma „zahradničení“ je součástí jeho autenticity, např. u barokních kompozic, ale tato podmínka s různou intenzitou platí obecně.

S ohledem na zvýšené náklady na údržbu a provoz zámeckých zahrad a také na potřebu možnosti uzavřít objekt před neomezeným pohybem je určitě smysluplné postupně zavádět vstupné. Nicméně jeho výše by měla zohlednit fakt, že je žádoucí, aby byla zahrada přístupná pro návštěvu mnohokrát za rok, čímž se bude lišit od režimu zámku. Zahrada je dynamicky se proměňující objekt během roku i v delší perspektivě a žít se zahradou je jediné, co dává těmto objektům smysl.

VLADIMÍR HOKR

STAROSTA MĚSTA NOVÉ HRADY

Nad zavedením vstupného do parků jsme nikdy neuvažovali. V blízkosti Terčina údolí máme pouze parkovací automaty na parkovištích. NPP Terčino údolí vnímáme jako cíl vycházek pro místní občany a jako jedno z hlavních lákadel pro turisty, proto si myslím, že by vstup neměl být zatěžován nějakým vstupným či jinou formou poplatku. Park navazující na zámecký areál v Nových Hradech je taktéž volně přístupný bez jakéhokoliv omezení. Funguje pro vycházky, odpočinek i rekreační sportování. Spíše jej vnímám jako městský park než jako klasický uzavřený zámecký park. Proto je tento park otevřený bez omezení a přístupný de facto ze všech stran.

MICHAL FARNÍK

PREZIDENT ASOCIACE MAJITELŮ HRADŮ A ZÁMKŮ

Menší zámky s menšími parky, a mezi ně bych počítal i náš zámecký objekt s parkem o velikosti půldruhého hektaru, tvoří dohromady jeden přirozený a harmonický celek. V takovém případě budete těžko oddělovat park od zámku. Rozumím ale tomu, že rezidence s velkými parky a zahradami musejí vynakládat násobně větší částky peněz na jejich údržbu a renovaci. Také proto chápu, že se v některých případech majitelé rozhodli vytvořit samostatnou vstupenku do parku, do kterého se dostáváte například přes turniket. Takhle fungují zámky v Blatné nebo Dobříši – jdete si užít prostor, o který pečuje někdo jiný. Například blatenský park je specifický tím, že v něm žijí i zvířata, která je potřeba krmit. Návštěvníci se tak parkem nejen procházejí, ale mají i zajímavý a netradiční kontakt s přírodou.

MEZINÁRODNÍ FESTIVAL KLASICKÉHO DIVADLA MÉRIDA JE SVÉHO DRUHU NEJSTARŠÍM A NEJVÝZNAMNĚJŠÍM FESTIVALEM VE ŠPANĚLSKU.

PROJEKT DANCING HISTOR(Y)IES PROBÍHÁ NA PĚTI ARCHEOLOGICKÝCH NALEZIŠTÍCH.

PŘESAHY

Tanec mezi římskými divadly

Dancing Histor(y)ies je mezinárodní projekt, který propojuje významná archeologická naleziště a moderní tanec. Hledá model, jak zapojit místní obyvatele do umělecké tvorby a využívat přitom lokálních památek. Projekt má i české zastoupení.

420PEOPLE je český soubor současného moderního tance. Spolu s dalšími 12 organizacemi zaměřenými na tanec, kulturní dědictví nebo turismus se již třetím rokem podílí na projektu Dancing Histor(y)ies. Ten probíhá na pěti vybraných archeologických nalezištích. V italské Ostia Antica a Tharros, srbském Viminaciu, španělské Méridě a řeckém Volosu. Jedná se o významná historická místa, které ale lokální skupiny více nevyužívají a ani se o ně příliš nezajímají.

Cílem celkem čtyř tanečních souborů z Česka, Polska, Švédska a Bulharska je proto zapojit je do dlouhodobějšího kulturního programu, kdy médiem bude současný tanec. Skupina po dobu tří let, během nichž projekt probíhá, vytváří pro každé místo ně-

kolikadenní festival. Z dlouhodobého pohledu se pak snaží zformovat koncept, s kterým budou moci místní pokračovat při ožívání kulturních památek a který bude přenositelný i na jiná místa kdekoli v Evropě, kde bude zájem zapojovat místní obyvatele do oživení blízkého kulturního dědictví.

Podobnou intervenci zažívají některé z uvedených archeologických míst vůbec poprvé. To se také projevuje v odlišném přístupu k místu ze strany tanečních skupin a archeologů. Jak uvádí umělecký ředitel souboru Václav Kuneš: „Učíme se hledat kompromisy, průsečíky, čím bychom mohli pomoci, a podpořit daná místa.“ Roli mediátora sehrává partnerská agentura Mapa das Ideias z Portugalska, která se specializuje na často velmi složité propojování uměleckého světa s managementem muzeí ve správě státu.

420PEOPLE projekt inspiroval natolik, že si před dvěma roky vytvořil detašované pracoviště na hradě Lipnice, kde působí v podobném duchu jako v Dancing Histor(y)ies. Snaží se zde vystupovat ne pouze jeden víkend v červnu, ale vytvářet program celoročně. To se daří i díky spolupráci s místní kamenickou školou nebo humpoleckou 8SMÍČKOU.

Projekt Dancing Histor(y)ies je podpořen z programu Kreativní Evropa. ■ www.dancinghistoryies.org

TEXT TOMÁŠ ŘEPA
FOTO ARCHIV 420PEOPLE

HROBKA V OLDŘICHOVĚ PO OBNOVĚ

BAROKNÍ SÝPKA V LEMBERKU

PŘÍBĚH

Kdybych já měl peníze, hned bych to opravil

Lékař a filantrop

Zdeněk Rossmann se rozhodl na poli filantropie podporovat obnovu památek. Jeho cílem není jen zachování historického dědictví, ale především vnášení života do těchto míst a podpora komunitního setkávání. Přinášíme výňatek z rozhovoru pro Nadační fond Via Clarita.

Které projekty vás oslovily?

Podpořil jsem Valdštejnskou ložňi, respektive Valdštejnské imaginárium, které pořádá různé kulturní akce na Jičínsku. Druhý projekt, který podporuji, je průmyslová věž Zauhlovačka, kde se v 19. století vyráběly koberce. Je to krásná stavba, která stojí uprostřed opuštěné továrny. Stará se o ni místní spolek. Třetím podpořeným projektem je barokní sýpka, kde také pořádají různé kulturní akce. A čtvrtý projekt se týkal opravy hrobky místního sudetského továrníka v Oldřichově, což je typicky sudetská vesnice, k níž mám osobní vztah. Místní spolek, který založila jedna velmi aktivní paní, ve vesnici opravil už kde co. Postavili třeba i hřiště. A to se mi líbilo.

Podle čeho jste se rozhodoval?

Asi intuicí. Ve Via Clarita mi poradili, ať si vyberu něco, s čím souzním, a z toho vykrystalizovala oprava památek. Celý život jsem turista, strašně rád chodím pěšky. Od malička jsem chodil do turistického oddílu, mám rád

dlouhé pochody. Hlavně devadesátky jsem prochodil a na těch pochodech pozoroval zanedbané památky, které chátraly. Po sametové revoluci to ve vesnicích, zvláště v těch sudetských, vypadalo opravdu neutěšeně, skoro jako po válce. A tehdy jsem si říkal: Kdybych já měl peníze, hned bych to opravil. A to jsem vůbec netušil, že by se to mohlo jednou stát. Na těch vesnicích bylo vidět, že to byly krásné a prosperující vsi s velkými bohatými usedlostmi, které za komunismu značně zpustly. To mně strašně vadilo. Tehdy jsem si snil a nakonec se to stalo realitou – zbohatl jsem, aniž bych o to nějak zvlášť usiloval, a mohl pomoci.

Co vás na těch vámi podpořených projektech nejvíc těší?

Mám radost z toho, že nejenže moje podpora pomáhá opravit zanedbané památky, ale hlavně že do nich vnáší život. Kdyby se to jen opravilo a pak zelo prázdnotou, to by mě nebavilo. V barokní sýpce se svým bohatým programem snaží, aby tam chodili lidi, aby docházelo k setkávání místních, aby to kultivovalo život na periferii. Z toho mám radost. ■

Zajímají vás PODROBNOSTI?

Na blogu Via Clarita najdete kompletní verzi rozhovoru:

www.rb.gy/iunvj

TEXT NAĀ STRAKOVÁ, JITKA SKOŘEPOVÁ
FOTO ARCHIV ZDENĀ ROSSMANNA

FOTOREPORTÁŽ

FOTO ESTER HAVLOVÁ

Návštěvnícké centrum Krkonošského národního parku

Správa Krkonošského národního parku (KRNAP) ve Vrchlabí otevřela veřejnosti na sklonku roku 2023 ve svém sídle v někdejší barokní augustiniánské klášter z let 1705–1725 od Adama Auera centrum s moderní expozicí. Původní Krkonošské muzeum vzniklo v roce 1883 a od roku 1966 se nachází v památkově chráněném klášterním areálu, který byl v minulosti poznamenán mnoha stavebními úpravami. Od roku 2017 probíhala celková rekonstrukce kláštera, jejíž součástí se stal mimo jiné vznik nového vstupu do expozice. Realizace vznikla podle návrhu architektonické kanceláře Romana Kouckého a Sárky Malé koucky-arch.cz. Profesor Roman Koucký se stal laureátem ceny Architekt roku 2024. Součástí celku je rozsáhlá přístavba vstupní haly, přednáškového sálu, příslušenství a výtahu. Přístavbu tvoří dva objemy, z nichž nepravidelný pevný tvar abstrahuje přírodu a velmi dlouhý čas. Pravoúhlý transparentní kubus zobecňuje člověka s racionálním myšlením a jemu krátce vymezený čas. Objemy jsou provázány vzájemnými vazbami a právě hledání souvislostí je stěžejní myšlenkou celé expozice. Generálním projektantem rekonstrukce a přístavby byl Deltaplan pod vedením Petra Blažky. Zhotovitelem se stal Metrostav, a. s. Celkové náklady činily 340 milionů korun a byly podpořeny ze zdrojů Fondů Evropské unie a spolufinancovány z rozpočtu Správy KRNAP.

www.koucky-arch.cz | www.esterhavlova.cz | www.muzeumkrkonos.cz

Z MĚST A OBCÍ

BRAVANTICE

Pro zámek se chystají nová okna

V zámku v Bravanticích na Novojičínsku, který v roce 2021 získala do svého majetku obec, dojde na jaře 2025 k výměně 13 původních oken za jejich přesné kopie. „Stávající okna jsou neopravitelná, jejich výměna je pro zachranu zámku nezbytná,“ zdůrazňuje Rudolf Němec, starosta Bravantic, a upřesňuje, že jde o okna v přízemí a v prvním patře jižního křídla. „S realizací loni zpracovaného projektu nám pomohou finanční prostředky z dotačního Programu obnovy památek nadregionálního významu v Moravskoslezském kraji v letech 2024 a 2025,“ vysvětluje. Po dohodě s památkáři bude použito modřínové dřevo. Výměna zahrnuje dlabané panty, obrtlíky, kliky, doplnění spojovacích pásků mezi okny ve špaletě pod omítkou a také úpravu pomocí hladké štukové vápenné omítky. „Opravy nejstaršího objektu Bravantic budou pokračovat dál,“ konstatuje místostarostka Věra Šustková. „Chceme ukázat, že i dlouho chátrající památky lze díky dotačním titulům postupně zvelebovat.“

www.bravantice.cz

IVANČICE

Restaurátorské práce uvnitř Besedního domu

Budova Besedního domu byla vystavěna v letech 1889–1890 ivančickým stavitelem Josefem Kočím. Stavbu financovala a dlouho zde také sídlila Občanská záložna. Sály v prvním patře sloužily ivančickým spolkům k setkávání a veřejné produkci. K nejvíce aktivním patřili divadelníci. Ve velkém sále stálo divadelní pódium. V roce 2024 byla restaurována část stropu nad jevištěm. Omítky byly dost poškozeny a po jejich opravách byly restaurovány také barevné nátěry. Nad jevištěm byl umístěn velký obraz Domov (2,5 x 5,5 metrů) zachycující pohled z kopce Réna na město. Na obraze je zachycena postava dívky hrající na housle a mladý chlapec. Vzhledem k velikosti a jeho váze zůstal obraz viset a restaurování provedl Jan Knorr pomocí lešení ve výšce. Dílo bylo vytvořeno podle návrhu akademického malíře Jiřího Dvořáka. Je datováno rokem 1933 a podepsáno zhotovitelem Josefem Tichánkem.

www.ivancice.cz

SOBĚSLAV

Oprava gotického krovu kostela sv. Víta

Díky zařazení kostela sv. Víta do Programu záchrany architektonického dědictví Ministerstva kultury ČR mohla proběhnout další oprava krovu. V této třetí etapě v roce 2024 se přistoupilo k obnově části nad presbytářem a sakristií kostela. Z historického hlediska je zajímavá především obnova krovu nad presbytářem, kde bylo dle dendrochronologického průzkumu trámů odhaleno, že pocházejí z borovic a jedlí pokácených v letech 1449–1457, což znamená, že krov nad presbytářem je gotický. Pravděpodobně pochází z doby obnovy kostela po husitských válkách a byl uchráněn před požárem kostela v roce 1719. Gotický krov kostela sv. Víta je zřejmě jedna z nejstarších dochovaných stavebních konstrukcí v Soběslavi. V letošním roce je plánovaná poslední etapa obnovy v krovové části svatostánku. Měla by být opravena věž a štítová zeď oddělující prostor krovu lodi a presbytáře. Touto etapou bude oprava krovu a střešního pláště kompletně dokončena. Naváže na ni obnova sloupů v interiéru kostela.

www.musobeslav.cz

Lenka Gulašová

Věra Jelínková

Město Soběslav

Prinášíme aktuality z míst, kde se aktivně věnují péči o kulturní dědictví. Uvedené texty jsou publikovány v rámci mediální spolupráce redakce s městy a obcemi.

TACHOV

Kovaný pamětní kříž opět na svém místě

Pozdně barokní kříž ve Vodní ulici byl vytvořen neznámým autorem asi roku 1777. Sestává ze žulového podstavce zhotoveného z kamene místního původu, který nese mariánský monogram a dataci. Nad ním se pak tyčí kovaný kříž s malovaným výjevem ukřižování. Za křížem dříve protékal mlýnský náhon, který byl v dobách socialismu zatrubněn. Kříž byl prohlášen kulturní památkou v roce 1958. Minimálně posledních 35 let byl ale ve stavu přehlédnutelného torza. Železná část byla nízko nad kamenem zlomena a ztracena. Až na konci roku 2023 byla kovaná část kříže objevena v muzeu v bavorském Weidenu. Na podzim roku 2024 byla restaurátory zhotovena jeho věrná replika a kříž se tak navrátil do stavu, v jakém byl znám ze starých fotografií. Na rok 2025 je plánován malý církevní obřad, který symbolicky uvítá křížek mezi zachráněnými památkami na území města. Smyslem rekonstrukce byla obnova této kulturní památky – krásného uměleckého objektu, který může veřejnost celoročně obdivovat při procházkách centrem města.

www.mesto-tachov.cz

Jan Strákal

VÍTKOVICE

Střecha a hodiny kostela sv. Pavla

V Ostravě-Vítkovicích bude letos finišovat rekonstrukce břidlicové střechy novogotického trojlodního kostela sv. Pavla na Mírovém náměstí. Opravit potřebují také dva ze čtyř dvoumetrových ciferníků hodin na věži tohoto památkově chráněného objektu, který je unikátním příkladem německé cihlové architektury. Na kontě veřejné sbírky, jež byla na opravu ciferníků vy-psána v roce 2023, je nyní zhruba 280 tisíc korun, cílová částka je stanovena na 500 tisíc korun. Číslo transparentního účtu sbírky je 2802577265/2010. Na rekonstrukci střechy kostela i chystané opravě hodin se finančně podílí také obvod, jehož dominantu představuje právě sakrální stavba z režných cihel. „Historické jádro Vítkovic tvořené jedinečnou industriální architekturou z neomítaných cihel, jejíž součástí je i kostel sv. Pavla, se snažíme neustále zvelebovat,“ akcentuje starosta Vítkovic Richard Čermák a jako příklad uvádí loni dokončenou rekonstrukci historického objektu mateřské školy v ulici Prokopa Velikého.

www.vitkovice.ostrava.cz

Lenka Gulašová

PARTNER KONFERENCE PROPAMÁTKY

Dubenecký pískovec: Svědek historie a stavební materiál s tradicí

V Podkrkonoší nedaleko obce Dubenec se nachází ložisko pískovce s dlouhou historií těžby a využití. Dubenecký pískovec je typický svou jemnozrnnou strukturou a krémově bílou barvou s nádechem žluté až červenohnědé.

Tento přírodní materiál se těží již po staletí a nachází uplatnění nejen ve stavebnictví, ale i v restaurování památek. Jeho odolnost a estetické kvality ocenili již stavitelé v minulosti, o čemž svědčí i jeho použití na významných stavbách, jako je pevnost Josefov z 18. století. Dubenecký pískovec byl také použit při tvorbě Braunova Betléma v Kuksu a jeho stopy nalezneme i na jednom z nejstarších kostelů v Podkrkonoší v Lanžově.

Společnost Dubenecký pískovec, s. r. o., pokračuje v tradici těžby a zpracování tohoto ušlechtilého materiálu. Díky svým vlastnostem a historickému kontextu je tento kámen vhodnou volbou pro restaurování a rekonstrukce památek, kde je kladen důraz na autenticitu a trvanlivost.

www.dupis.cz

ZPRÁVY ON-LINE

Archeologové objevili v Dluhonicích pohřebiště Keltů a slovanské hroby

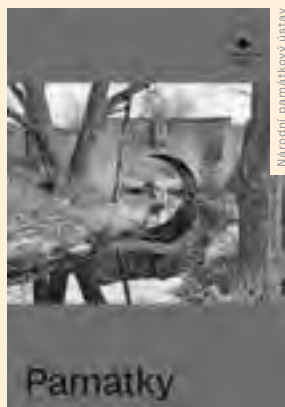
DLUHONICE (PŘEROVSKO) | Archeologové odkryli rozsáhlé žárové pohřebiště Keltů, kostrové hroby a sídliště prvních zemědělců z mladší doby kamenné. Nálezy dokazují tisíciletý vývoj společnosti a využívání krajiny na území dnešního Přerovska.

Nikola Ortlíková

Vyšlo jihočeské číslo časopisu Památky

ČESKÉ BUDĚJOVICE | Na přelomu roku 2024 a 2025 vydal Národní památkový ústav jihočeské číslo časopisu Památky, které navazuje na úspěšnou řadu sborníků Památky jižních Čech. Obrazově bohatě vybavené periodikum spojuje důraz na odbornost se čtenářskou přístupností.

Národní památkový ústav

Obnova domu Masarykovo náměstí 21

JIHLAVA | Na mapě historického centra vznikl nový kulturní bod. Při obnově památkově chráněného objektu aspirující

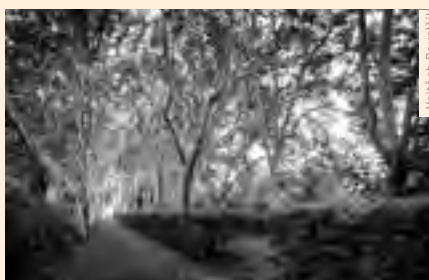
na ocenění Památka roku 2024 v kategorii Velké rekonstrukce došlo také k významnému archeologickému objevu vybavení královské mincovny z konce 13. století.

Město Jihlava

Platanová alej v jihočeském Protivíně zvítězila

ČESKO | S finálním počtem 1 024 hlasů suverénně porazila své soupeřky z 13 krajů v anketě Alej roku 2024. Celkem bylo veřejností nominováno 59 stromoradií, která získala souhrnně 8 234 hlasů. Karlovarský kraj se nezúčastnil.

Vojtěch Pavelčík

ROZHOVOR | S Martinem Bahenským o muzeu lehkého opevnění na Šumavě

SOUMARSKÝ MOST (PRACHATICKO) | Československé opevnění budované ve 30. letech 20. století je centrem zájmu mnoha nadšenců. O Muzeu lehkého opevnění řopík Honzík u Soumarského mostu více prozrazuje člen tam-

ního spolku, který se stará o několik bunkrů.

Archiv Martina Bahenského

Plán proměny Desfourského paláce v multifunkční muzeum

PRAHA | Rada hlavního města Prahy schválila v září 2024 investici 751 milionů korun na obnovu Desfourského paláce. U Masarykova nádraží poblíž Muzea Prahy vznikne pod jeho správou do tří až pěti let moderní muzeum dle vznikající architektonické studie Jakuba Ciglera.

Kryštof Havlíček

I restaurátor může spáchat přestupek

ČESKO | Kulturní památky jsou náchylné k poškození. Ať už z důvodu nedostatku péče, nebo úmyslného poškození. Světe div se, památkám škodí i péče přehnaná a především neodborná. Proto při opravách stát spoléhá na restaurátory.

Archiv Karline Artouni

V sázavském klášteře chtějí zpřístupnit nové prostory

SÁZAVA | V sázavském klášteře chystají pro návštěvníky zpřístupnit jeskyni sv. Prokopa a středověký dům objevený teprve v roce 2023, kterým se bude do jeskyně vcházet. Pokračují také přípravy na obnovu zahrad, jež jsou dosud návštěvníkům nepřístupné.

Kláster Sázava

ROZHOVOR | S Eliškou Sobotkovou o záchraně čakovických varhan – 1. část

PRAHA-ČAKOVICE | Vratme jim život je projekt na záchranu čakovických varhan pro kostel sv. Remigia. O marketing a PR projektu se stará Eliška Sobotková, která o obnově vzácného nástroje hovoří jako o příběhu, který spojuje minulost, přítomnost i budoucnost.

Archiv Elišky Sobotkové

Zprávy pro vás připravujeme každý den. Sledujte nás on-line a odebírejte e-mailový zpravodaj.

www.propamatky.cz

ŽIVÝ KATALOG

Objevte rozcestník informací a kontaktů na portálu PROPAMÁTKY, kde můžete hledat prověřené odborníky se zkušenostmi při záchraně památek. Nabízí širokou paletu služeb, dodavatelů materiálů i výrobků ověřených na konkrétních místech napříč Českem.

NOVÉ PREZENTACE

ZUZANA FICALOVÁ
autorizovaná architektka

ELECTROFORMING
galvanoplastika

VOLMANOVA VILA
spolek pečující o funkcionalistickou vilu

DOBŘÉ ROZHODNUTÍ
záchrana a renovace krovů a roubených staveb

JAN STÖCKL
akademický malíř a restaurátor

SPOLEČNOST SUKOU
stavební obnova a rekonstrukce památek, novostaveb, kamenické práce

ANTIK-KÁMEN
historické dlažby, schody a další prvky z kamene

Dobrá rozhodnutí

DANIEL DUŠEK
restaurování a konzervování nábytku

ROMAN KŘENEK
umělecké kovářství

STEINEROVÁ HOFFMEISTER ARCHITECTS
architektonická kancelář

STAVITELSTVÍ STŘECHY
střešní, tesařské, klempířské a pokrývačské práce

ISAN RADIÁTORY
český výrobce radiátorů

CREATIVE OKNA-DVEŘE
výměna oken a dveří

Seznam dalších více než tisíce firem, jednotlivců i neziskových organizací – bezplatně je k dispozici on-line pro každého.

SOUVISLOSTI

Příběhy, příběhy, příběhy. Jsou všude kolem nás. Stejně jako památky. Tento se pro nás v redakci začal psát v roce 2018. Před sedmi lety jsem se seznámil v rámci vzdělávacího kurzu Národního památkového ústavu s architektkou Bohumilou Mrzenovou. Šarmantní ženou s ne úplně lehkým osudem, ale o to větším nadšením pro hodnoty historie. Hned jsme si padli do oka.

Nejdříve to vypadalo, že u nás začne pracovat jako redaktorka. Nakonec se ale vrátila ke své vystudované profesi. Současně založila Spolek Sedlecká v Jistebnici nedaleko Tábora. Hlavním posláním této neziskovky byla a stále je záchrana starého vodního mlýna, který nese název posledního majitele Vildy. Dům měl totiž padnout ve prospěch parkoviště. Nestalo se tak. Bobina, což je přezdívka hrdinky příběhu, a její přátelé mlýn pro Spolek odkoupili, začali pořádat sousedské akce, shánět peníze a historickou památku tak zachránili před zbořením. Redakce PROPAMÁTKY jim pomáhá mediálně, inspirací a také s hledáním financí. To byly hlavní důvody, proč se ona sama rozhodla podporovat každý měsíc náš tým a tím i další příběhy podobných nadšenců menší částkou.

Zapojte se také

Darujte pravidelně a podporujte české kulturní dědictví.

darujme.cz/propamatky

Zkuste vynechat jednu kávu se zákuskem, tři piva nebo cokoli dalšího. Přidejte se k Bobině a dalším dárcům, kterým nejsou památky lhostejné. Nebudete litovat.

Aleš Kozák

MÁME VYBRÁNO

Jedinečná konference - setkání a diskuze s lidmi,
kterým nejsou památky lhostejné.

20. května 2025 | klášter dominikánů v Praze

www.mamevybrano.cz

HLAVNÍ PARTNER PORTÁLU A ČASOPISU PROPAMÁTKY

Pálené tašky značky TONDACH navazují na tisíciletou tradici používání tohoto druhu střešní krytiny, z čehož vyplývá závazek uchovávat ráz střešní krajiny zejména z pohledu materiálu a tvarů také do budoucna. Výrob-

ky této značky mají nejdelší záruku na základní střešní tašky vyráběné u nás, a to 33 let. Životnost pálených tašek ale činí až 100 let.

www.tondach.cz

ODBORNÍ PARTNEŘI

Antikhaus

HISTORICKÁ OKNA

Okna a dveře pro historické budovy – kde jiní končí, my začínáme.

www.antikhaus.cz

Bochemit®

WOOD CARE SINCE 1968

Likvidace dřevokazného hmyzu a následná ochrana dřeva proti hmyzu, houbám i plísním

www.bochemitshop.cz

G4D

Dokumentujeme památky metodami 3D skenování, bezpilotním snímáním včetně zpracování dat.

www.g4d.cz

CIHELNA KADAŇ

Keramika jako kámen: pálené kameninové stavební materiály pro opravy historických staveb

www.cihelnakadan.cz

etna iGuzzini

Využijte více než 25 let našich zkušeností s osvětlením památek, galerií a muzeí.

www.etna.cz

sp SIMPLY PRO

Kompletní servis v projektovém řízení, poradenství a financích se zaměřením na dotace v oblasti památek a muzeí

www.simplypro.cz

Kvalitní minerální nátěrové systémy pro restaurování a obnovu památek

www.keim.cz

Prověřené maltové směsi pro památky a řešení vlhkostních problémů u historických objektů

www.mc-bauchemie.cz

Znáte důvěryhodné a seriózní společnosti, které působí v oblasti obnovy a péče o památky u nás? Dejte nám o nich vědět.

PROPAMÁTKY

Ročník 13, číslo 1, vychází 4x ročně

Vydává: Institut pro památky a kulturu, o. p. s.

Šéfredaktorka: Jitka Skořepová

Redakce: Kryštof Havlice, Zbyněk Konvička,

Aleš Kozák, Kristýna Julinová, Jan Štířer

Jazyková redakce: Lenka Kuboušková,

Jindřiška Kukrálová, Zuzana Richterová

Grafická úprava: Jiří Pobřísl a Jan Štůr

Evidenční číslo: MK ČR E 20818

© Institut pro památky a kulturu, o. p. s.

E-mail: redakce@propamatky.cz